

JORDBRUKETS
MILJÖ-
SPECIALSTÖD

Ekoproduktion

Europeiska jordbruksfonden
för landsbygdsutveckling:
Europa investerar i landsbygdsområden

Jordbrukets miljöstödsystem baserar sig på Rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden (landsbyggsfonden) för landsbygdsutveckling. Finlands miljöstödsystem omfattar programperioden 2007 – 2013. Enligt det program för utveckling av landsbygden i fasta Finland som statsrådet godkände i augusti 2006 finansierar EU 28 % av miljöstödet kostnader år 2007.

Jordbrukets miljöstöd syftar till att jordbruks- och trädgårdsproduktion idkas hållbart så att produktionen belastar miljön mindre än för närvarande, att naturens mångfald och bevarandet av lantbrukets kulturlandskap säkras och att förutsättningarna för idkandet av produktionen förblir goda även på lång sikt.

Jordbrukets miljöstöd indelas i bas- och tillägsåtgärder som är avsedda för alla jordbrukare och kompletterade avtal om specialstöd som förutsätter effektiva åtgärder för miljöskydd och miljövärd.

Specialstödsavtal är:

- anläggning och skötsel av skyddsområden
- skötsel av mångfunktionell våtmark
- åkerodling på grundvattenområden
- ekologisk produktion
- ekologisk husdjursproduktion
- effektivare användning av stallgödsel
- skötsel av vårdbiotoper
- främjande av naturens och landskapets mångfald
- uppfödning av lantraser
- odling av ursprungssorter

Miljöstödsystemet kompletteras av stödsystemet för icke-produktiva investeringar som infördes år 2008. Med hjälp av det nya systemet är det möjligt att anlägga mångfunktionella våtmarker och genomföra inledande röjning och inhägning av värdefulla vårdbiotoper.

Ekoproduktion

Miljöspecialstöd för jordbruk kan betalas till gårdar som övergår till ekologisk produktion och sådana som redan bedriver ekologisk produktion. Avsikten med stödet är att minska belastningen på miljön och vattendragen och öka utbudet av ekologiskt odlade jordbruksprodukter. Betalningen av specialstödet för ekologisk produktion baseras på ett femårigt avtal. I avtalet förbinder sig jordbrukaren att följa såväl villkoren i stödatavtalet som kraven på ekoproduktion.

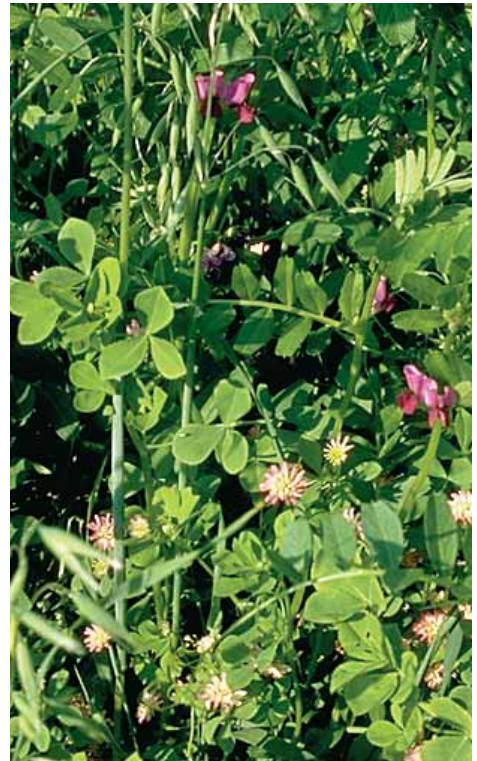
För vem lämpar sig ekoproduktion?

Ekoproduktion kräver yrkesskicklighet och förutsätter också satsningar på många grundförbättringar och produktionsredskap.

Gårdar med nötkreatur, får eller getter övergång till ekologisk odling blir lättare om jordens struktur är bra som resultat av odling av vallväxter. En annan stor fördel är att gårdar med husdjursproduktion har ett mindre behov av att ändra odlingsväxter eller växtföljder. Då antalet husdjur är lämpligt i förhållande till odlingsarealen kan gården producera tillräckligt med foder och stallgödseln kan utnyttjas effektivt. Den ideala djurtätheten på en ekogård är 0,7-0,8 djurenheter per hektar (de/ha).

Odlingen av trädgårdsväxter beror, förutom odlarens intresse och marknadssituationen, också på odlingsförhållanden såsom markens struktur, värmeförhållanden på skiftet, bevattningsmöjligheter osv. Utöver dessa är en viktig förutsättning för att lyckas med odlingen att man har en tillräckligt lång växtföljd för att kunna reglera mängden skadegörare, sjukdomar och ogräs. Trädgårdsväxter gödglas ofta med inköpt gödselkompost, man kan även byta skördad vall till komposterad gödsel.

På en spannmålgård sker övergången till ekoproduktion lättast om man kan utnyttja gröngödslingsvallen t.ex.

Erkki Laukkanen/Kuvaliteri

Åker- och rågvicker är ekogårdarnas viktigaste ettåriga gröngödslingsväxter. Vicker odlas alltid tillsammans med havre eller något annat sädeslag. Ofta ingår också persisk klöver eller rajgräs i blandningen.

Den ekologiska produktionen regleras av rådets förordning (EEG) nr 2092/91.

Livsmedelssäkerhetsverket (Evira) har på basen av nämnda förordning och kompletterande nationell lagstiftning utarbetat anvisningar och guider för ekologisk produktion för såväl växt- som husdjursproduktion. Dessa guider finns att få från Arbetskrafts- och näringscentralernas landsbygdsavdelningar (TE-centralerna) och Livsmedelssäkerhetsverkets internetsidor (www.evira.fi). Den centrala lagstiftningen finns på jord- och skogsbruksministeriets internetsidor (www.mmm.fi).

som foder på en kreatursgård i grannskapet. Det vanligaste är i alla fall att man plöjer ner hela gröngödslingsgrödan till gödsel för kommande skördar. Behovet av gröngödsling på en spann-

målsgård är ungefär en tredjedel av hela odlingsarealen och vid övergången t.o.m. halva arealen.

På svin- och hönsgårdar och gårdar utan kreatur, kan man odla bonböror och ärter för att ersätta en stor del av den grüngödslingsgröda som plöjs ner i jorden. Ovan nämnda växter kan också ingå i vallväxtföljden för att förbättra markens struktur, minska på ogräset och öka mängden kväve i växtföljden.

Växtföljd och gödsling

När man börjar med ekologisk produktion skall man först planera växtföljden. Den idealiska växtföljden omfattar både vall, spannmål och rotfrukter. Under åren med vall förbättras markens struktur och mängden näringsämnen ökar, marken "laddas" så att säga. Under år med spannmål och vid odling av rotfrukter "urladdas" jorden. Speciellt vid grönsaksodling måste man hålla en tillräckligt lång paus och tillräckligt avstånd till skiftet som odlades föregående år.

Ekonomi inom produktionen inverkar avgörande på växtföljden. Kapitalutgifter för mekaniseringen och lagringen av produkterna, bristande yrkeskunskap och

marknadsföringsproblem ställer ofta hinder för de biologiskt bästa växtföljderna.

Växtföljderna kan vara regelbundna eller sådana som varje år justeras t.ex. med tanke på marknadssituationen. Det är vanligt att man hoppar över rågen i växtföljden utom på de skiften som är lämpliga för rågodling. Ofta brukar man desutom lösgöra en del av ett skifte som normalt är med i växtföljden för att t.ex. odla potatis för husbehov. Gårdar som bedriver specialodling har vanligtvis minst två växtföljder: på de bästa skiftena bedriver man grönsaksodling med relativt kraftig gödsling samtidigt som man på andra åkrar producerar mera anspråkslösa växter främst med hjälp av grüngödsling.

Först och främst den egna organiska gödseln

Gödslingen på en ekologisk gård sker först och främst med organiska gödselmedel som produceras på den egna gården, antingen kreatursgödsel eller grüngödsling. Handelsgödsel används inte. Då gödslingen kan skötas med gödsel från gårdens egna djur fungerar cirkulationen av näringsämnen allra säkrast. Vid behov av extra gödsel skall man i första

Vad är ekologisk produktion?

Ekologisk odling är jordbruk som bedrivs enligt principerna för hållbar utveckling. Inom den ekologiska odlingen betonas en effektiv användning av näringsämnen och andra ickeförnyelsebara naturresurser.

Med gödslingen strävar man efter att återföra samma mängd näringsämnen som åkern förlorat i samband med skörden. Man gödslar inte mer än vad skörden förbrukar utan i stället sköter man om jordstrukturen och mikroblivet så att växterna kan tillgodogöra sig näringsämnena.

Kreatursgödseln har stor betydelse vid den ekologiska produktionen eftersom en stor del av näringsämnena i fodret förs tillbaka till åkern med gödseln. Det kväve växterna behöver fixeras biologiskt med hjälp av klöver och ärter, som utnyttjar solljusets energi vid kvävefixeringen.

De ekogårdar som saknar djur måste sköta om markens växtkraft och närings-tillförsel med hjälp av grüngödsling. Förutom grüngödslingen ersätter man bortförda näringsämnen endera med inköpt gödsel eller stenmjöl.

Ordentlig dränering och kalkning de första åtgärder man bör vidta vid övergång till ekoproduktion. Man börjar alltid omläggningen till ekoodling genom att odla sådana växter som förbättrar markens struktur och ökar humushalten, såsom vall och grüngödslingsväxter. Grundförutsättningen för en lyckad ekoproduktion är en växtföljd som förbättrar eller bibehåller markens växtkraft.

Vallen hör till växtföljden på ekogårdarna. Också på spannmålsgårdarna upptar grüngödslingsvallen ofta omkring en tredjedel av odlingsarealen.

Exempel på två olika växtföljder

Växtföljd för en kreatursgård

- 1) Korn + vallfrö
- 2) Klövervall*
- 3) Klövervall*/Ettårigt grönfoder
- 4) Råg/Havre
- 5) Ärthavre
- 6) Grönfoder

*Klövervallarna sås med fröblandningar som innehåller både klöver och gräsväxter.

Växtföljd för en spannmålgård

- 1) Korn + vallfrö
- 2) Klövervall* (1-2 år**)
- 3) Råg
- 4) Havre
- 5) Vickerblandning (gröngödsling)
- 6) Vete/Havre

** i början av omlägningsperioden behövs på hårda jordar markförbättringsgrödor under minst två år.

Seppo Nykänen

Ekologisk husdjursproduktion

Ekologisk produktion passar bra för husdjursgårdar. Att återföra näringsämnen till kretsloppet lyckas bäst på husdjursgårdar. Ett avtal om ekologisk produktion förutsätter dock inte att gårdens husdjur övergår till ekologisk produktion. Gården kan, om den så önskar, göra avtal om ekologisk husdjursproduktion, om villkoren för avtalet uppfylls.

För att en gård skall kunna producera ekologiska husdjursprodukter måste också åkern ha lagts om till ekologisk produktion. Man strävar efter en stor självförsörjningsgrad för fodret. Djuren skall födas upp med hänsyn till deras naturliga arttypiska beteende och ha möjlighet till utomhusvistelse.

hand använda stallgödsel från andra ekologiska gårdar. Gödsel från konventionella gårdar används vid komplettering av växtföljden eller om det inte finns ekologisk gödsel att tillgå.

Som tilläggsgödselmedel och jordförbättringsmedel kan man också använda sig av stenmjöl och speciellt i trädgårdsodlingen benmjöl och andra tilläggsgödselmedel. Spårämnesgödselmedel kan användas vid brist på spårämnen.

Man måste se till att ekologiskt odlade åkrar kalkas, eftersom baljväxterna kräver ett relativt högt pH. Kalkningen främjar mikroorganismerna och förbättrar näringsämnenas tillgänglighet.

Då man planerar gödslingen utgår man från markkartering och en beräkning av gårdens näringsbalans. Man börjar med att räkna ut hur mycket näringsämnen som tillförts gården med de foder, utsäde, gödselmedel etc. som köpts in. Mängderna jämförs med de näringsämnen som bortförts från gården genom de produkter som sålts, t.ex. spannmål, mjölk och kött.

Användning av stallgödsel

Det vanligaste gödselmedlet är stallgödseln från den egna gården. För ekologiska gårdar utan husdjur kan samarbete med husdjursgårdar rekommenderas. En gård utan djur ger vallfoder eller annan skörd åt en husdjursgård och får i stället gödsel.

För att ta emot gödsel från andra gårdar kan jordbrukaren i enlighet med miljöstödet göra upp ett avtal om effektiviserad användning av stallgödsel i främsta hand med en annan ekologisk gård men också med en konventionell gård.

Gödselkompostering är en normal åtgärd på den ekologiska gården men är inte ett krav. Endast konventionell flytgödsel och urin som inte kommer från den egna gården måste luftas, komposteras eller spädas ut med vatten.

Övre gränser för gödslingen

I statsrådets förordning om begränsande av utsläpp av nitrater från jordbruket till vattendragen (931/2000) har fastställts gränser för användningen av stallgödsel i åkerbruket.

I villkoren för miljöstödet (senare miljöstödet) har man för olika grödor slagit fast maximimängderna (kg/ha) för användningen av fosfor och kväve.

Enligt miljöstödet är det tillåtet att räkna ut den hektarvisa fosforgivan som ett medeltal av fosforgödslingen under två till fyra år. Det möjliggör att man kan förrådsgödsla med fosfor, t.ex. då man anlägger en vall och att man kan använda sig av gödsel som innehåller mera fosfor såsom till exempel hönsgödsel.

Gröngödsling

Speciellt odling av vallar med baljväxter som gröngödsling är typiskt för de ekologiska gårdarna. De vanligaste gröngödslingsväxterna är klövertimotejvallar och många varierande blandningar som innehåller vicker. Gröngödslingsvallen växer här hos oss vanligen hela sommaren. Andra mindre använda metoder är undervegetation i spannmålsodlingen och fånggrödor efter nypotatis eller andra växter som skördas på sommaren.

Gröngödsling kan:

- förbättra markstrukturen
- förhindra urlakning av näringsämnen
- producera organiskt material
- binda atmosfärens kväve
- förvittra näringsämnen ur mineralämnen
- minska ogräsväxterna

Dessutom kan gröngödslingsåkrarna användas som bete för bin, viltåker och för att göra landskapet vackrare. Om man önskar bärga skörd från gröngödslingsarealen och om man önskar andra stöd än miljöstöd för ifrågasvarande areal, är det skäl att kontrollera villkoren för de andra stöden innan gröngödslingsarealen sås.

Stenmjöl kompletterar mineralförrådet

Förutom kreatursgödsel används också stenmjöl, bl.a. biotit och apatit och mer

sällan benmjöl eller havstång. De ovan nämnda tilläggsgödselmedlen används bara för att komplettera de organiska gödselmedel man får från de ekologiska gårdarna och den fleråriga växtföljden.

Biotit innehåller ca 5 % kalium och har också en viss kalkningsverkan. Behovet av biotit är störst vid vallodling speciellt på sådana fält där man inte kan sprida stallgödsel eller urin på vallen. Från vallen försvinner en stor mängd kalium med fodret. Också vid trädgårdsodling behövs mycket kalium. Den normala givan för biotit är 6-12 t/ha.

Apatit innehåller ca 14 % fosfor. Apatit används på jordar som enligt markkarteringen innehåller litet fosfor. Den fosfor som ingår i apatit är mycket svårslöslig.

Information om gödslingsmedel och jordförbättringsmedel som lämpar sig för ekologisk produktion finns på Evira.

Ogräsregleringen börjar med växtföljden

För växtskyddet på den ekologiska gården är, förutom god yrkesskicklighet, en bra växtföljd viktig. Det krävs noggrannhet och sakkunskap av jordbrukaren för att kunna förutse problem och vid rätt tidpunkt använda sig av mekaniska metoder. Kemiska bekämpningsmedel används inte.

En god bearbetning är viktig för att klara av ogräsen. Den gröda man sår skall från början få de bästa tänkbara förutsättningarna att klara sig i konkurrensen.

Mängden användbar fosfor i gödselmedlen

	användbar fosfor % av gödselns totala fosfor
Fast- och flytgödsel	85
Pälsdjursgödsel	40
Andra organiska gödslingsmedel enligt varudeklaration	

Endast en del av den totala fosfor i gödselmedlen beräknas vara tillgänglig för växterna. Näringsämnen i stallgödsel räknas med i gödselgrivorna som det beskrivits i förbindelsevillkoren för miljöstödet. Det är bäst att undersöka fosforhalten i den egna stallgödseln och komposten genom gödselanalys.

Veijo Viiska/Kuvalitert

Heikki Talvite

På ekogården sker ogräsregleringen med hjälp av växtföljden och olika odlingstekniska åtgärder. Ogräsharven är ett bra hjälpmedel på gårdar som odlar mycket spannmål. Harven passar bra för ärtodling och är ett bra objekt för maskinsamarbete.

Det är viktigt med en varierande växtföljd för att förhindra problem med växtskyddet. En spannmålsgård behöver vid sidan om ettåriga vårsädsgrödor och vickerbaserad grüngödsling fleråriga vallar. Det lönar sig att sätta in höstsäd och växter som luckrar upp i växtföljden alltid då det finns möjlighet till det.

Direkt mekanisk bekämpning såsom stubbearbetning eller ogräsharvning behövs på alla ekogårdar. Inom trädgårdsodlingen är direkt bekämpning det viktigaste. Å andra sidan borde man bearbeta jorden så lite som möjligt också i ekologisk odling.

I en valldominerad växtföljd på en kreatursgård krävs sällan någon bekämpning

av frögräs. På grund av växtsjukdomar och då speciellt övervintringssjukdomar och klöverröta försöker man bryta vallföljden åtminstone med ettåriga grönfoderväxter, trots att odling av foderspannmål inte är vetlig på det stället.

Bekämpningen av kvickrot och andra roto-gräs sker genom växtcirkulation, begränsad gödsling och omsorgsfull jordbearbetning och plöjning. Ett bra sätt att hålla de fleråriga ogräsen i styr är att ha en snabbträda i början av sommaren innan man sår den ettåriga grüngödslingen.

Öppen träda föbrukar markens innehåll av organiskt material och ökar frigörningen av näringsämnen från marken. Därför bör öppen träda tillämpas som en sista utväg. Ett stöd villkor är att denna areal senast på hösten besås med en gröda, vilken utnyttjar näringsämnen som frigjorts från marken och vilken skyddar markytan.

Ekologisk kvalitet på utsädet

Inom den ekologiska odlingen använder man sig av ekologiskt producerade frön, plantor eller sticklingar. I undantagsfall då man inte kan få tag på ekologiskt odlat utsäde, kan man använda sig av konventionellt odlat utsäde. Evira upprätthåller en förteckning på internet, ur vilken framgår de arter och sorter av vilka ekologiskt producerat förökningsmaterial finns att tillgå.

Petri Vanhala

Ett flammingsaggregat hör till standardutrustningen på de ekogårdar som producerar grönsaker.

Avtal om ekoproduktion

En jordbrukare kan ingå avtal om miljöspecialstöd för ekologisk produktion antingen

- för att fortsätta med ekologisk produktion eller
- för omläggning till ekologisk produktion.

Syftet med stödet är att ökat utbudet på ekologiskt producerade livsmedel och minska de miljöolägenheter som odlingen orsakar. Stödet är en del av miljöstödet och förutsätter att odlaren förbinder sig till miljöstödsystemet. Speciellt stöd betalas en gång om året för den areal som fastställts i avtalet.

Odlaren bör följa villkoren för ekologisk produktion i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 2092/91 (ekoförordningen). Sälunda bör odlaren också höra till kontrollsystemet för ekologisk produktion under hela avtalsperioden.

Dessutom bör odlaren följa andra villkor inom detta specialstöd. Villkoren presenteras i detalj vid punkten avtalsvillkor i ansökan om avtal.

En stödberättigad odling

Odlaren bör odla hela sin areal ekologiskt, också sådana åkrar som inte omfattas av avtalet. Ekoförordningens villkor behöver ändå inte uppfyllas

- i växthusodling, om i växthus odlas andra växtarter eller -sorter än på friland, eller
- i odling av rörlan,

när produktionen har organiserats i produktionsenheter i enlighet med ekoförordningen och arealen inte omfattas av avtalet.

Redan det första avtalsåret skall gården lägga om till ekologisk produktion. Hela gårdens odling läggs om till ekoproduktion under en två års period. En gård med nötkreatur, hästar, får eller getter skall vara ekologisk odlade senast från det tredje avtalsåret.

Växtföljden bör vara ändamålsenlig med avseende på ekologisk produktion.

Stöd villkoren innefattar dessutom specifika begränsningar gällande växtföljden.

- Hela avtalsarealen kan bestå av vall endast på en sådan gård, på vilken skörden i huvudsak används som foder för de egna djuren.
- Öppen träda kan godkännas endast om det på arealen efter trädningen sås en gröda, vilken effektivt utnyttjar lösliga näringsämnen och skyddar markytan under den kommande vintern.

På en gård, vars djurantal i förhållande till åkerarealen är så litet, att huvuddelen av åkern inte används för produktion av foder för djuren

- bör växtföljden omfatta spannmål, potatis, socker- eller foderbetor, oljevaxter, fibervaxter, utsädesvallar, grönsaker inklusive örter, bär eller frukt på sammanlagt minst 30 % av avtalsarealen.
- bör minst 30 % av avtalsarealen bestå av nämnda "avsälgroddor" senast under fjärde och femte avtalsåret på en gård som övergår till ekologisk odling.

Gröngödslingens villkor

- Gröngödslingvall kan godkännas under högst två på varandra följande år.
- gröngödslingvall, obligatorisk träda och skött, icke odlad åkermark får utgöra högst hälften av avtalsarealen under året.

Stödets storlek

Stödet är lika stort i hela landet och det betalas för den åkerareal som omfattas av avtalet. Stödet utbetalas inte för den areal som används för rörlanproduktion och växthusodling.

Utbetalningen av särskilt stöd påbörjas under det år då övergången till ekologisk odling inleds på skiftet. Det särskilda stödets storlek har angetts i avtalsvillkoren.

Man har satt ett tak för en gårds sammanlagda miljöstöd. Stöd för miljöstödet bas-, tillägs- och specialåtgärder betalas för ettåriga odlingsväxter totalt högst 600 eu-

Omlägningsperiodens längd

Omlägningsperiod kallas det skede då man startar med ekologisk produktion. Termen betyder olika saker i olika sammanhang:

- Åkerns biologiska omlägningskedde räcker ibland bara ett eller två år, men på packad jord upp till tio år.
- Det kommersiella omlägningskedet sker under övervakning i regel på två år. Efter denna period har jordbrukaren rätt att sälja skörden från det tredje året som ekoprodukt. För fleråriga växter är omlägningsperioden tre år.
- Omläggningen av gården till ekoodling enligt avtal sker antingen i ett eller två skeden och senast det andra året på våren skall alla åkrar odlas ekologiskt.
- På gårdar med nötkreatur, hästar, får eller getter kan man övergå till ekologisk produktion under tre år.

ro/ha/år och för fleråriga trädgårdsväxter högst 900 euro/ha/år. Om det växer andra odlingsgröddor på åkerskiftet än de ovan nämnda, t.ex. flerårig hövall, kan de ovan nämnda stöden per hektar uppgå till sammanlagt högst 450 euro/ha/år.

Ansökan om utbetalning av stöd

Ansökan om utbetalning bör lämnas årligen på arealstödsansökan. Om ansökan eller anmälan lämnas försenad, minskas stödet eller så utbetalas det inte alls för stödåret i fråga. Ansökan om utbetalning bör lämnas också för att avtalet skall förbli i kraft. Stödet betalas årligen tidigast i september, efter att övervakningarna har utförts.

Ansökan om ekoväxtavtal

Ansökan om avtal lämnas till arbetskrafts- och näringscentralens (TE-centralens) landsbygdsavdelning (blankett nummer 215K). Ansökningstiden infaller på våren en gång om året. Avtalsperioden börjar 1.5. och varar fem år.

Avtalet ställs upp att omfatta gårdens åkrar och i regel att gälla gårdens hela åkerareal. Avtalet kan dock komma att omfatta endast miljöstödsberättigade arealer.

Sådana områden, vilka inte på grund av sin beskaffenhet eller sitt läge lämpar sig för produktion av "avsalu-grödor" i enlighet med stöd villkoren kan lämnas utanför avtalet.

Om tilläggsåtgärden "mångfaldsobjekt på gårdsbruksenheter" har valts eller väljs avtal om främjande av den biologiska mångfalden, anläggning och skötsel av skyddszoner eller skötsel av mångfunktionell våtmark eller odling på grund-

vattenområde har ingåtts/ingås lämnas de berörda skiftena utanför avtalet.

Avtalet kan dock inte omfatta skiftena som odlas rörligen det första avtalsåret.

Åkrar som omfattas av ansökan om avtal bör vara i sökandens besittning under hela avtalsperioden. För att ingå avtal krävs att jordbrukaren har förbundit sig eller förbinder sig vid systemet med miljöstöd. Om jordbrukarens förbindelse om miljöstöd löper ut under avtalsperioden måste han eller hon på nytt förbinda sig vid systemet med miljöstöd.

Den åkerareal som ansökan om avtal gäller ska berättiga till stöd inom miljöstödet och omfatta minst tre hektar och på en trädgårdslägenhet 0,8 hektar.

En jordbrukare eller trädgårdsodlare kan få specialstöd. Sökanden eller dennes make/maka ska vara minst 18 år men inte äldre än 65 år i slutet av det år som föregår året då avtalet ingås. Ålderskravet gäller inte offentligrättsliga samfund, föreningar, stiftelser, skollägenheter eller fängelselägenheter.

Bilagor till ansökan

1. karta över odlingarna
2. växtföljdsplan
3. basskiften som ansöks att omfattas av avtalet

Vid behov

4. intyg över yrkesskicklighet (de odlare som inleder ekologisk produktion)
5. ansökan om deltagande i kontrollsystemet (om sökanden inte redan hör till kontrollsystemet)
6. utredning över åkrarnas besittningsförhållanden

Ansökningsblanketter finns att få vid TE-centralerna, ekorådgivarna och på internet www.mmm.fi.

Växtföljdsplan

Då odlaren ansöker om att få delta i kontrollsystemet bör han göra en ekoplan

Odling av fånggrödor är särskilt på spannmålgårdar ett bra sätt att kväsa ogräsen. Samtidigt motverkas utlakningen av näringsämnen på hösten, markstrukturen förbättras och nästa års skörd får ett litet närings tillskott.

Heikki Koskimies

Till programmet på ekokurserna hör vanligen gårdsbesök. Ett villkor för avtal om ekologisk produktion är att jordbrukaren genomgått en grundkurs i ekodling på minst fem dagar.

för växtodlingens del. Dock fordras endast växtodlingsplan som bilaga till ansökan om avtal.

Intyg över yrkesskicklighet

Av en ny sökande eller gårdens förvaltare krävs en fem dagars grundkurs i ekologisk odling eller intyg över motsvarande utbildning. Ett intyg över yrkesskicklighet bör lämnas till TE-centralen till och med början av avtalsperioden. Intyget krävs inte av odlare som tidigare har ingått avtal om ekologisk odling.

Utredning över åkers besittning

För arrenderade skiftens del fogas en kopia på arrendeavtalet till ansökan. Handlingar ur vilka besittningsrätten framgår förutsätts också för sådana åkrar för vilka man inte erlägger något arrende.

Arrende- eller besittningsavtalet bör vara i kraft under hela avtalsperioden.

Hur övervakas avtalsvillkoren?

TE-centralens landsbygdsavdelning övervakar att avtalsvillkoren följs. En stödtagare som är föremål för övervakning är skyldig att utan ersättning lämna alla de uppgifter som behövs för att övervakningen ska kunna utföras.

Anmälan om förändringar

I avtalsvillkoren berättas mer om hur man ändrar, överför och frånträder ett avtal.

Jordbrukaren ska utan dröjsmål och senast inom 10 arbetsdagar meddela landsbygdsavdelningen vid den TE-central som gjort upp avtalet om förändringar som berör jordbrukaren och gården.

Tillägssuppgifter om övervakningen av ekolivsmedel och ekoövervakningen

Livsmedelssäkerhetsverket (Evira)

Helsingfors, Vik
Mustialankatu 3
00790 Helsingfors
tfn. 020 772 003
fax. 020 772 4350

Ekoövervakningen

PB 111
32201 Loimaa
tfn. 020 772 003
fax. 020 772 5317

Tilläggsinformation om ekologisk produktion fås av lantbrukssällskapens ekorådgivare (kontaktuppgifter på pärmens baksida) samt av nedan nämnda sammanslutningar:

Förbundet för
Ekologisk Odling rf
Hämeenkatu 14 A 9,
11100 Riihimäki
tfn (019) 764 540
fax (019) 764 5415
luomuliitto@luomuliitto.fi
www.luomu-liitto.fi

Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelekonomi
Ekologisk produktion, Karila
Karilantie 2 A, 50600 S:t Michel
tfn (015) 321 230
fax (015) 321 2210

Ekologisk produktion, Partala
Huttulantie 1, 51900 Juva
tfn. (015) 321 230
fax. (015) 321 2350
www.mtt.fi/lva/eko

Helsingfors universitet
Landsbygdens forsknings- och utbildningscentral
Lönnrotinkatu 3,
50100 S:t Michel
tfn. (015) 20 231
fax (015) 202 3300
www.mtkk.helsinki.fi

Finfood Luomu- projektet för sales promotion
www.finfood.fi/luomu

Övervakning av ekoproduktionen

Livsmedelssäkerhetsverket (Evira) leder övervakningen av produktionsanvisningarna, informerar om produktionsanvisningar och upprätthåller ett register över ekoproducenter. TE-centralernas landsbygdsavdelningar verkställer den praktiska övervakningen av produktionsanvisningarna. Därutöver handhar TE-centralerna övervakningen av stödvillkoren. Brister som framkommer vid övervakning av produktionsanvisningarna kan också leda till minskning av stödet. Övervakningen av produktionsanvisningarna är avgiftsbelagd för odlaren.

Deltagande i kontrollsystemet för ekologisk produktion

Ett villkor för ingående av avtal är att odlaren deltar i kontrollsystemet senast från och med den sista dagen för lämnande av ansökan. Odlaren bör delta i kontrollsystemet under hela avtalstiden.

Ansökan lämnas på Eviras blanketter (Ekokontrollblankett 1 och Kompletteringsblanketterna 1a och 1d). Blanketter finns att få vid TE-centralerna och på Eviras internetsidor (www.evira.fi).

Inledande kontroll och produktionskontroller

På basen av en inledande kontroll av gården fattar TE-centralen beslut om god-

kännande av att gården upptas inom kontrollsystemet och om åkrarnas omläggningsskede. I enlighet med avtalsvillkoren bör den inledande kontrollen vara utförd och gården godkänd i kontrollsystemet senast 15.9. av det första avtalsåret.

Efter den inledande kontrollen utförs en produktionskontroll på gården minst en gång per år. TE-centralen fattar årligen beslut om godkännande av produktionskontrollen och sänder beslutet till odlaren.

Märkning av ekoprodukter

Endast sådana odlare som hör till kontrollsystemet får marknadsföra ekoprodukter. Luomu – kontrollerad ekoproduktion – märket används för att markera ekolivsmedel för konsumenterna. Evira beviljar på ansökan rätt att använda märket. Användandet av märket är frivilligt och kostnadsfritt.

De viktigaste kriterierna vid ekologisk jordbruksproduktion

Minimikraven för den ekologiska produktionen finns i Eviras produktionsanvisningar. Förutom dessa skall också kraven för jordbrukets miljöstöd uppfyllas. En förkortning över de viktigaste punkterna ges här:

Jordbrukarens yrkesskicklighet

- Jordbrukaren skall genomgå en minst fem dagar lång grundkurs i ekologisk produktion eller motsvarande utbildning

Krav på gården

- Minst 3 ha åker eller minst 0,8 ha trädgårdsodling.

Omläggning till ekologisk produktion

- Enligt kraven för stöden skall omläggningen börja genast under det första avtalsåret och skall gälla hela den avtalade arealen från och med det andra avtalsåret. För gårdar med nötkreatur, hästar, får och getter kan övergången till ekoodling vara tre år.

- Omläggningsskedet för varje enskild åker, innan skörden får säljas som ekoproducerad tar vanligen två år.
- För fleråriga växter tar omläggningen tre år om växterna planteras på åkern redan under den konventionella odlingen.

Parallell odling

- Parallell odling, m.a.o. odling av samma växt samtidigt både ekologiskt och under omläggning eller konventionellt är förbjudet. TE-centralen kan på basen av en ansökan tillåta parallell odling i specialfall.

Växtföljden

- I växtföljden skall ingå baljväxter eller andra växter med djupa rötter.
- Vallar för grön gödsling kan odlas högst två år i rad
- Efter öppen träda måste området säas in med någon gröda

Frön och plantor

- Ekologiskt producerade frön och

plantor används alltid då sådana finns att tillgå.

Gödslingen

- Handelsgödsel används inte.
- Organiskt material som producerats på den egna gården är basen för gödslingen.
- Gödsel som anskaffats utanför gården, också stallgödsel, godkänns för användning i samband med odlingsplanen.
- Man rekommenderar att all gödsel komposteras.
- Gällande gödselmängderna följer man villkoren för jordbrukets miljöstöd.

Växtskyddet

- Kemiska bekämpningsmedel används inte.
- Växtskyddet grundar sig på förebyggande åtgärder d.v.s. växternas egen växtkraft, varierande grödor, odlingstekniska åtgärder och växtföljd.

Tina Ketola

Utvecklingen av ekoodlingen beror på produktens efterfrågan, precis som för vilken annan produktion som helst. Av den anledningen är det viktigt att undersöka vilka produkter som har åtgång, då man påbörjar omläggningen. Även i ekologisk odling kan man göra odlingskontrakt för spannmål och grönsaker. På bilden finns finalisterna i tävlingen Årets ekoprodukt 2007.

TILLAGGSUPPGIFTER

Arbetskrafts- och näringscentralerna, landsbygdsavdelningen

Södra Österbottens arbetskrafts- och näringscentral
Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki
tfn. 010 60 27500, telefax 010 60 27711

Södra Savolax arbetskrafts- och näringscentral
Mikonkatu 3 - 5, PB 164, 50101 S:t Michel
tfn. 010 60 24000, telefax 010 60 24211

Tavastlands arbetskrafts- och näringscentral
Filialen i Tavastehus

Raatihuoneenkatu 11, 13100 Tavastehus
tfn. 010 60 25000, telefax 010 60 25199

Filialen i Lahtis, Rauhankatu 10, 15110 Lahtis
tfn. 010 60 25000, telefax 010 60 25335

Sydöstra Finlands arbetskrafts- och näringscentral
Salpausselänkatu 22, PB 1041, 45101 Kouvola
tfn. 010 60 23000, telefax 010 60 23210

Filialen i Villmanstrand
Snellmaninkatu 10, 53100 Villmanstrand
tfn. 010 60 23000, telefax 010 60 23409

Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral
Kalliokatu 4, 87100 Kajana
tfn. 010 60 23500, telefax 010 60 23749

Mellersta Finlands arbetskrafts- och näringscentral
Cygnaauksenkatu 1, PB 44, 40101 Jyväskylä
tfn. 010 60 24500, telefax 010 60 24606

Lapplands arbetskrafts- och näringscentral
Ruokasenkatu 2, 96200 Rovaniemi
tfn. 010 60 27000, telefax 010 60 27399

Filialen i Kemi
Asemakatu 19, 94100 Kemi
tfn. 010 60 27000, telefax 010 60 27440

Birkalands arbetskrafts- och näringscentral
Kauppakatu 4, PB 467, 33101 Tammerfors
tfn. 010 60 25500, telefax 010 60 25907

Norra Karelen arbetskrafts- och näringscentral
Kauppakatu 40 B, PB 8, 80101 Joensuu
tfn. 010 60 26000, telefax 010 60 26059

Norra Österbottens arbetskrafts- och näringscentral
Viestikatu 1, PB 86, 90101 Uleåborg
tfn. 010 60 28000, telefax 010 60 28031

Filialen i Ylivieska
Valtakatu 4, PB 103, 84101 Ylivieska,
tfn. 010 60 28000, telefax 010 60 28440

Norra Savolax arbetskrafts- och näringscentral
Kasityökatu 41, PB 2000, 70101 Kuopio
tfn. 010 60 26500, telefax 010 60 26725

Satakunta arbetskrafts- och näringscentral
Pohjoisranta 11 E, PB 266, 28101 Björneborg
tfn. 010 60 22000, telefax 010 60 22001

Egentliga Finlands arbetskrafts- och näringscentral
Bangårdsgatan 36, PB 592, 20101 Åbo
tfn. 010 60 22500, telefax 010 60 22626

Nylands arbetskrafts- och näringscentral
Magistratsporten 2, PB 15, 00241 Helsingfors
tfn. 010 60 21000, telefax 010 60 21300

Österbottens arbetskrafts- och näringscentral
Hovrättsplanaden 19 A, PB 131, 65101 Vasa
tfn. 010 60 28500, telefax 010 60 28970

Enheten i Karleby
Ristrandsgatan 1, PB 240, 67101 Karleby
tfn. 010 60 28500, telefax 010 60 28980

Jord- och skogsbruksministeriet, stödenheten

PB 30, 00023 Statsrådet
tfn. (09) 16001, telefax (09) 1605 2711

Regionala miljöcentraler

Södra Savolax miljöcentral
Jaakärinkatu 14, 50100 S:t Michel
tfn. 020 490 106, telefax 020 490 4509

Tavastlands miljöcentral
Birger Jaarlin katu 13, PB 131, 13101 Tavastehus
tfn. 020 490 103, telefax 020 490 3820

Lahten toimipaikka,
Kauppakatu 11 C, PB 29, 15141 Lahtis
tfn. 020 490 103, telefax 020 490 3950

Sydöstra Finlands miljöcentral
Kauppamiehenkatu 4, PB 1023, 45101 Kouvola
tfn. 020 490 105, telefax 020 490 4300

Filialen i Villmanstrand,
Laserkatu 6, 53850 Villmanstrand
tfn. 020 490 105, telefax (05) 624 3298

Kajanalands miljöcentral
Kalliokatu 4, PB 115, 87101 Kajana
tfn. 020 490 112, telefax 020 490 6577

Mellersta Finlands miljöcentral
Ailakinkatu 17, PB 110, 40101 Jyväskylä
tfn. 020 490 110, telefax 020 490 5811

Lapplands miljöcentral
Hallituskatu 5, PB 8060, 96101 Rovaniemi
tfn. 020 490 113, telefax (016) 310 340

Birkalands miljöcentral
Rautatienkatu 21 B, PB 297, 33101 Tammerfors
tfn. 020 490 104, telefax 020 490 4000

Norra Karelen miljöcentral
Torikatu 36 A, PB 69, 80101 Joensuu
tfn. (013) 1411, telefax (013) 123 622

Norra Österbottens miljöcentral
Isokatu 9, PB 124, 90101 Uleåborg
tfn. 020 490 111, telefax 020 490 6305

Kokkolan toimisto
Torikatu 40 B, 67100 Karleby
tfn. 020 490 111, telefax 020 490 6131

Norra Savolax miljöcentral
Sepänkatu 2 B, PB 1049, 70101 Kuopio
tfn. 020 690167, telefax 020 490 4777

Nylands miljöcentral
Slingsgatan 14, PB 36, 00521 Helsingfors
tfn. 020 490 101, telefax 020 490 3200

Sydvästra Finlands miljöcentral
Självständighetsplan 2, PB 47, 20801 Åbo
tfn. (02) 525 3500, telefax (02) 525 3509

Satakunnan toimipaikka,
Valtakatu 6, 28100 Björneborg
tfn. (02) 525 3500, telefax (02) 525 3759

Västra Finlands miljöcentral
Skolhusgatan 19, PB 262, 65101 Vasa
tfn. 020 490 109, telefax 020 490 5251

Kokkolan toimipaikka
Torikatu 40, PL 77, 67100 Karleby
tfn. 020 490 109, telefax 020 490 5610

Selnäjoen toimipaikka,
Torikatu 16, PL 156, 60101 Seinäjoki
tfn. 020 490 109, telefax 020 490 5531

Miljöministeriet
Kaserngatan 25, PB 35, 00023 Statsrådet
tfn. (09) 16 007, telefax (09) 1603 9545

Finlands miljöcentral
Mechelininkatu 34a, PB 140, 00251 Helsingfors
tfn. 020 490 123, telefax 020 490 2190

Landsbygdsrådgivning

ProAgria Etelä-Karjala
Pormestarinkatu 6, PL 46, 53101 Lappeenranta
tfn. 020 747 2600, telefax (05) 453 0008

ProAgria Etelä-Pohjanmaa
Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki
tfn. (06) 416 3111, telefax (06) 416 3448

ProAgria Farma Maaseutukeskus
Ariturinkatu 2, 20200 Turku
tfn. 010 273 1500, telefax 010 273 1570

ProAgria Häme
tfn. 020 747 3000

Hämeen toimipaikka
Raatihuoneenkatu 13 B 13, 13100 Hämeenlinna
telefax (03) 625 2240

Lahten toimipaikka
Mariankatu 8, 15110 Lahti
telefax (03) 625 2340

ProAgria Kainuu
Osmonkatu 9, 87100 Kajaani
tfn. 044 320 1580, telefax (08) 622 411

ProAgria Keski-Pohjanmaa
Ristirannankatu 5, 67100 Kokkola
tfn. 020 747 3250, telefax 020 747 3299

ProAgria Keski-Suomi
Kauppakatu 19, PL 112, 40101 Jyväskylä
tfn. 020 747 3300, telefax 020 747 3305

ProAgria Kymenlaakso
Paimenpolku 16, 45100 Kouvola
tfn. 020 747 3434, telefax 020 747 3444

ProAgria Lappi
Tutkijantie 28, 96900 Saarenkylä
tfn. 020 747 2700, telefax (016) 331 1777

ProAgria Etelä-Savo
Mikonkatu 5, 50101 Mikkeli
tfn. 020 747 3550, telefax 020 747 3552

ProAgria Oulu
Kauppuriinkatu 23, PL 106, 90101 Oulu
tfn. (08) 316 8611, telefax (08) 373 075

ProAgria Pirkanmaa
Näsilinnankatu 48, PL 97, 33101 Tampere
tfn. 020 747 2800, telefax 020 747 2801

ProAgria Pohjois-Karjala
Koskikatu 11 C, PL 5, 80101 Joensuu
tfn. (013) 258 3311, telefax (013) 611 3399

ProAgria Pohjois-Savo
Puijonkatu 14, PL 1096, 70111 Kuopio
tfn. 020 747 3650, telefax 020 747 3651

ProAgria Satakunta
Itsenäisyydenkatu 35 A, 28130 Pori
tfn. (02) 631 1600, telefax (02) 631 1611

ProAgria Uusimaa
Seutulantie 1, 04400 Järvenpää
tfn. 020 747 2500, telefax 020 747 2549

ProAgria Maaseutukeskusten Liitto
Urheilutie 6, PL 251, 01301 Vantaa
tfn. 020 747 2400, telefax 020 747 2402

ProAgria Finska Hushållningsällskapet
Tavastgatan 28, 20700 Åbo
tfn. (02) 4690 114, telefax (02) 469 0115

ProAgria Nylands Svenska Lantbrukssällskap
Elisabetsgatan 21 B 8, 00170 Helsingfors
tfn. (09) 1351 244, telefax (09) 135 5331

ProAgria Österbottens Svenska Lantbrukssällskap
Handelsplanaden 16 D, 65100 Vasa
tfn. (06) 319 0200, telefax (06) 319 0201

ProAgria Svenska lantbrukssällskapens förbund
Elisabetsgatan 21 B 12, 00170 Helsingfors
tfn. (09) 135 1035, telefax (09) 135 1653

Denna broschyr är gjord i mars 2007.

Mera information ges av de myndigheter och organisationer som nämns på denna sida.

Utgivare: Jord- och skogsbruksministeriet

Text: Heikki Koskimies

Layout och ombyggnad: Sauli Heikkilä, Pieni Huone

Pärm bild: Raimo Lietsala, Risto Nurmi/Kuvaliiteri

Tryckning: Edita Prima Ab